

קרב האוויר הסודי
מתוך 'מלחמה ושואה'
עורך ומלקט ש. אייזיקוביץ
eisikovits1@gmail.com

הגיליון מופיע באתר 'לדעת' וכן ניתן לקבלו לאימייל מדי שבוע על ידי שליחת בקשה. eisikovits1@gmail.com,

058-4852-443

אודה לכם אם תעבירו את העלון לאנשיכם או כתובות של נציג עלון. אשמח לקבל הערות מחכימות ובל"נ אשתדל להתייחס אליהם. גם רשות להדפיס / לחלק / להעתיק / לשמור. - בשעת הצורך הרשות נתונה לאמור מהדברים שבעלון אף שלא בשם אומרם. אבל הבא להדפיס וידפיס בשם אומרם. יביא גאולה לעולם. כמו כן יש אפשרות לקבל כל עלון בכל שפה כמעט שתרצו בתרגום של ווארד.

החיבור הראשון הופיע במסגרת

'מפעל ליקוטי שמואל'

"זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

בשעה טובה ומוצלחת, בסייעתא דשמיא, רואה אור ספר חדש ומפעים:

ליקוטי שמואל – חומש בראשית

לאחר שנים של עיון, איסוף, ליקוט ועריכה, יוצא לאור ספר ייחודי המאגד – סוף מעשה במחשבה תחילה את מיטב הקטעים, המאמרים, הסיפורים והמשלים שהופיעו בעלוני פרשת השבוע בשנים האחרונות. דברי חן ושכל טוב, שנבחרו בקפידה וערוכים בטוב טעם, כדי להחיות את הלב ולהאיר את השולחן.

- מתוכן הפרקים: רעיונות מאירי עיניים לפרשיות השבוע • משלים מעוררי מחשבה • סיפורים נוגעים ללב • פנינים להעשרה ולהעברה בשולחן שבת

מתאים ללימוד אישי, למסירת דבר תורה ולשיחה משפחתית

ערוך ומוגש בעמל רב על ידי הרה"ג שמואל אייזיקוביץ שליט"א

כעת למכירה במחיר שווה לכל נפש – כרך ראשון על חומש בראשית

להזמנה:

<https://dash.bookpod.co.il/product/2231>

לב של פנתר: קרב האוויר הסודי שהוסתר 50 שנה

טייס אמריקאי בודד, מולו שבעה מיגים חזקים ומהירים ממנו - והוא ניצח אותם. עשורים שלמים נקבר הסיפור הזה כדי שלא לחשוף צוות ריגול סודי ולגרום למלחמת עולם שלישית. רק בגיל מאה קיבל הגיבור את הכבוד המגיע לו

ניצן סדן

שלום, כאן הקברניט; מלחמה לא אמורה להיות הוגנת - להיפך, כדי לנצח צריך לתקוע את האויב בפינות שהוא לא ציפה להן שוב ושוב. אבל לחימה אווירית היא עולם הפכפך ביותר, בו גם לקרב שנראה "לא כוחות" יכול להיות סוף מפתיע מאוד. היום נדבר על קרב כזה, ואחד חריג: במשך 50 שנה הוא הוגדר סודי ביותר ואף אחד לא הוציא עליו מילה.

סיפורנו מתחיל ב-18 בנובמבר 1952, בסערה שטלטלה את נושאת המטוסים האמריקאית אוריסקני, בעודה מפליגה בליווי משחתות מול משולש הגבולות של צפון קוריאה, רוסיה וסין. היתה זו התקופה הכי שוחקת של מלחמת קוריאה: הצדדים התנגשו בקרבות התשה קשים, וסיוע אווירי הציל חיים ממש יום-יום.

סגן רויס וויליאמס החל את היום שלו במבצע כזה בשטח האויב, אך עתה חיכתה לו משימה משעממת: פטרול שגרתי - טיסת שמירה סביב אוניות הצי. הקצין הצעיר טיפס אל מטוס ה-F9F

פנתר שלו, החל ללחוץ על מתגים בקוקפיט, ופיהק; גם כן פטרול, האויב בכלל לא מנסה להתקרב אל אוניות הצי האמריקאי.

אבל למרות השעמום, עדיין היתה זו משימה מסוכנת: מטוסי סילון כמו הפנתר עוד היו המצאה די טריה, תקלות קרו הרבה - והאל פוסידון זעם באותו יום; טמפרטורת המים היתה פחות משתי מעלות. אוטוטו יתחיל הים לקפוא, חיל המים האמריקאי יהפוך לחיל הקרח והספינות יגיעו לקרב רק אם יחברו להן מגלשיים וקבוצה גדולה של כלבים. וברצינות: מזג אוויר כזה מסוכן לטיסה ואף יותר - לנטישה; טייס שנופל למים כל כך קרים עלול להחזיר נשמתו עוד לפני שיגיע כוח חילוץ.

ההכנות לגיחה הסתיימו, פיקוח הטיסה של אוריסקני נתן אישור, וארבעה מטוסי פנתר המריאו בזה אחר זה - שני זוגות, שיצאו למסלולי סיור מקבילים. אחלה מטוס, הפנתר הזה: הוא תוכנן כמטוס קרב, אך תפקד בשטח כמפציץ, והתגלה כזריז ונוח מאוד - וגם עמיד לנזקים. ארבעת המטוסים טיפסו אל מעבר למעטה העננים, והחלו להתקדם אל מסלולי השמירה שלהם. תוך דקות ספורות, בקע קולו של קצין הבקרה מנושאת המטוסים: כל הכוחות, שימו לב! מטוסי אויב מתקרבים לספינה אוריסקני מצפון, טווח 130 ק"מ, טוסו מיד ליירוט!

וויליאמס תהה מה הולך פה: מצפון? מאיפה הם הגיעו, מרוסיה? זו כנראה טעות. אך תפקיד הפטרול הוא גם לחקור בשטח החזרים מוזרים מהמכ"מ - שלא תמיד יודע מה הוא מצא וחשוף להפרעות; אז גיבורנו ומס' 2 שלו שברו והחלו לטפס לגובה, לכיוון האיתורים החשודים. תוך כדי טיסה, קיבלו בקשר הודעה מזוג הפנתרים השני: למוביל קרתה תקלה חמורה במערכת הדלק, והוא מסתובב וחוזר לנושאת המטוסים. בן הזוג יטוס איתו, כדי שיוכל להעביר מיקום שלו אם ייאלץ לנטוש. ברגע אחד, הפכו בשטח מארבעה לשניים.

מקץ דקה נוספת, קלט וויליאמס שמשעמם לא יהיה לו היום: מעליו ראה לא פחות משבעה פסים לבנים דקים, בקצה כל אחד מהם מנצנצת השמש על כנפיו הכסופות של מטוס אויב. השביעייה קלטה אותו בחזרה, ותוך כמה רגעים כבר התפצלה, וצללה על הפנתר; קרב אוויר עמד להתחיל. רויס וויליאמס הרים את מפסקי הירי, שם מטוס בכוונת, ונתן צרור ארוך מארבעת תותחיו. הפגיעה היתה מדויקת, והאויב נדלק. אך כשחלף על פניו, קלט הטייס בזווית העין מול מי הוא עומד: מטוסי מיג 15 כסופים ומבריקים, עליהם סמל הכוכב האדום של ברית המועצות. הוא נכנס לקרב אוויר עם המעצמה היריבה.

שתבינו, עד אז לא השתתפה בריה"מ במלחמת קוריאה בצורה גלויה; טייסים רוסים הטיסו מיגים עבור צפון קוריאה וסין, כדי לבחון בעצמם את מטוסי ארה"ב בקרבות אוויר, אבל הצבא הרוסי האדיר עמד על הקווים ולא עלה לשחק.

וויליאמס לא התעמק בעניין הזה, משום שישבה לו על הראש בעיה גדולה בהרבה: מטוס המיג 15, טכנית, יכול לנגב עם הפנתר את הרצפה. הוא מהיר יותר, מטפס יותר מהר, ונושא סוללת תותחים עוצמתית, כולל אחד בקוטר 37 מ"מ; פגיעה מוצלחת אחת ואתה נופל למים בחתיכות. עוד לא הספיק לחשב צעדיו, ומס' 2 של וויליאמס הודיע בקשר: התותחים שלי נתקעו, כל הארבעה. הקרב הזה הפך בבת אחת לאחד נגד שישה.

קל לחשוב שזהו, הסיפור גמור: הטייס האמין יצליח אולי לפגוע בעוד אויב אחד, וכנראה יאבד גם את המטוס וגם את החיים. אבל וויליאמס ידע שיש לו שלושה יתרונות מאוד חשובים בקרב הזה. הראשון קשור לראות: המיג 15 תוכנן במקור כצייד מפציצים מגביהי טוס, כך שהראות ממנו מעולה קדימה ולמעלה. אחורה? פחות.

לעומתו, הראות מתוך הפנתר טובה לכל הכיוונים, מה שסיפק לטייס מודעות סביבתית טובה יותר. באותו העימות הלחימה בוצעה רק בתותחים, בלי טילים - כך שהקרב בוצע ממרחק קרוב יחסית, וחייב כיוון מאוד מדויק. מי שיכול לראות טוב יותר מתי מנסים להתיישב לו על הזנב או היכן יש מטוס אויב, יוכל גם לחמוק מפגיעה וגם ליצור לו מצבי ירי.

היתרון השני קשור לעיצוב: המיג 15 מסוגל לטפס מהר פי שניים מהפנתר, ותוכנן לטוס מאוד מהר ולהצטיין בממד האנכי - לזנק לשחקים, להתהפך, ולצלול כמו מטאור. לעומתו, הפנתר תוכנן לזריזות בגובה בינוני ונמוך, חלק ממה שהפך אותו למוצלח בתפקידי תקיפה: היכולת לפנות בחדות ולבצע יותר יעפי ירי על מטרה קרקעית. הוא בעצם, מצטיין בממד האופקי. וויליאמס ידע שאם ימשוך את המיגים לקרב פניות בגובה שפחות נוח להם, יוכל להביא לידי ביטוי את העניין וגם לשים את האויבים בכוונת.

היתרון השלישי קשור לתחמושת. למיג 15 יש צמד תותחי 23 מ"מ ותותח 37 מ"מ, אך בלי יותר מדי פגזים - רק 160 לצמד, ורק 40 לנשק הכבד יותר. זה אומר שהם יהיו חייבים לירות צרורות קצרים כדי לחסוך בתחמושת ויקשה עליהם לפגוע אם וויליאמס יתמרן מספיק בפראות כשמישהו מתמקם בעמדת ירי מאחוריו.

לעומתם, לפנתר היו ארבעה תותחי 20 מ"מ עם לא פחות מ-760 פגזים, מה שמאפשר ירי צרורות ארוכים יותר ולשפר את הסיכוי לפגיעה. עם שלושת היתרונות הללו, נכנס טייס הפנתר לקרב של חייו.

הוא התגלגל וצלל, כדי למשוך את המיגים לגובה שפחות נוח עבורם, והחל לפנות בקלילות של בלרינה ובמהירות איטית יחסית. מטוסי האויב התקשו מאוד להתמקם מאחוריו, ירו והחטיאו. מפעם לפעם אחד איבד קשר עין עם הפנתר, שהמשיך לחוג במעגל קטן, ומדי פעם התהפך וראה את האויב חולף על פניו.

וויליאמס ניצל את ההזדמנויות האלה, התיישר ברגע הנכון, סחט את ההדק ושטף את האויב בפגזים. שוב ושוב שאגו תותחי הפנתר, ושלושה מיגים חטפו צרור למנוע, צרור לכנף, צרור לחזית. שלושה טייסים צנחו למים הקפואים, בעוד היתר ממשיכים במרדף.

אחרי 15 דקות - נצח וחצי, במונחי קרב אוויר - נגמרה לווייליאמס התחמושת, וגם הדלק החל לאזול. האויב ניצל את החולשה, והצליח לפגוע. פגזים התנפצו על הפנתר, ואחד ממש בתוך הזנב. בשלב זה צלל גיבורנו אל תוך ענן, וכך איבד את רודפיו. הם, מצידם, עשו אחורה פנה ונמלטו כשהם מאוד שמחים שהקרב נגמר.

אבל עבור סגן רויס וויליאמס המאבק רק התחיל. הפגיעה בזנב הפנתר היתה קשה מאוד, וחתכה קווים הידראוליים - קו החיים של ההגאים. בלעדיהם, המטוס הפך מגושם ובקושי הגיב; המנוע החל להשתעל בגלל פגיעה אחרת; הפנתר התחיל לשיר "בערב ב' כסלו".

וויליאמס לא ויתר לו; הוא הודיע לנושאת המטוסים שהוא מגיע לנחיתה בצליעה ובכלל לא בטוח שיהיה מסוגל להסתובב, אז האוניה הגדולה שינתה כיוון והתמקמה בעצמה כך שיוכל להגיע ישירות. מדקה לדקה התגברו הרעידות בקוקפיט, וההנמכה חשפה את הפנתר אל רוחות חסרות רחמים.

כשהתקרב והצי כבר היה בטווח ראייה, קלטה את המטוס אחת המשחתות שליוו את אורסקני, והחליטה שהוא מיג; עשרות תותחי נ"מ החלו לנהום והשמיים סביב הפנתר התמלאו פיצוצי רסס שחורים. במזל שקשה לדמיין אף פגז לא פגע, ורויס וויליאמס הצליח לנחות על אורסקני.

על הסיפון, נדהם הצוות הטכני: הפנתר חזר עם 263 חורים של פגזים ופגיעות רסס, חתיכות שלמות מהזנב נפלו בדרך, והוחלט שאין איך לתקן אותו. חיבוקים וצהלות נשמעו ברחבי האוניה כשנודע שסגן וויליאמס הפיל ארבעה רוסים בקרב ואיכשהו חזר גם בריא וגם שלם.

אבל מהר מאוד הגיעו פקודות חדשות ממפקדת הצי האמריקאי. צו חירום שמודיע לכל המלחים: היתה היתקלות עם מטוס לא מזוהה, ממש לא קרב המוני. לא היו בכלל מיגים בסיפור הזה, ובטח של רוסים. ולרויס וויליאמס אמרו הקצינים הבכירים: הקרב הזה? תשכח ממנו. תמחק. תקנסל, לא קרה מעולם.

למה להסתיר כזה מין ניצחון? הסיבה הראשונה היתה פקודה שהגיעה ישירות מהבית הלבן: הצבא האדום גם ככה היה מוכן להיכנס ללחימה וקרב אוויר גדול היה יכול להיות טריגר מאוד מסוכן פה.

הרי כל מלחמה בין ארה"ב ובריה"מ תהיה בהכרח גרעינית, ואז אהלן וסהלן מלחמת עולם שלישית. האמריקאים לא ידעו עד כמה קרובים הרוסים להיכנס אול אין לסיפור הזה, ולכן נקבע שלא תינתן להם הזדמנות; הוחלט שאסור לתת לברית המועצות סיבה לזעום, להתבייש או להכיר בתבוסה.

הסיבה השנייה היתה שהדיווח על שבעה מטוסי קרב שמגיעים מצפון לא בא מחדר המכ"מ של הספינה אורסקני, אלא מיחידת מודיעין סודית ביותר של ה-CIA, שהצליחה לפרוץ לרשת קשר סובייטית באזור ולדיווסטוק. רשת רגישה במיוחד, שדרכה נוהלו פקודות ברמה עליונה בכל זירת משולש הגבולות. אם תורחב המלחמה, המידע יגיע משם - יתכן שגם פריסת אמצעים גרעיניים. העובדה שכוח מטוסי הקרב ששלחו הרוסים נתקל במטוסי קרב אמריקאים במרחק גדול מספיק מנתיבי הסיור שלהם עלולה להדליק כמה נורות אדומות בצד הסובייטי. המיגים נשלחו, ככל הנראה, כדי לבחון את זמן התגובה של הצי האמריקאי בהתקפת פתע - אבל בגלל ה-CIA, לא היה כל כך "פתע". ולכן הוחלט לצנזר את המקרה, כדי שלא לתת לרוסים סיבה להתעמק בתקרית ואולי לעלות על החדירה לרשתות הקשר שלהם.

ולכן, הוחלט לקבור את הניצחון של רויס וויליאמס עמוק עמוק בתיקים המסווגים של הפנטגון. נתנו לו את מדליית כוכב הכסף, שמוענקת על אומץ תחת אש - אבל נאסר עליו להגיד למה קיבל אותה. כל חומרי התחקיר הוחרמו, והפרשה הפכה למין צ'יזבט שמספרים בחיל הים האמריקאי - על איזה טייס גיבור שהביס לבדו שישה אויבים למרות שבאו במטוסים חזקים ממנו. וויליאמס, קצין ממושמע, לא עשה צרות והמשיך בשירות שלו. הוא השתתף גם במלחמת וייטנאם, והיה לקצין מטה. 37 שנה שרת במערכת הביטחון האמריקאית, ולא הוציא מילה על הניצחון שנמחק - אפילו לא לאשתו. ושירות מעניין היה לו: במקרה אחד כשלו שני המנועים במטוס הפאנטום שלו, והוא פלט את טייס המשנה ונחת בעצמו בשלום. הוא פרש ב-1980 ובילה חיים שקטים ונוחים בקליפורניה.

בשנת 2002 הוסר איסור הפרסום מעל חומרי מלחמת קוריאה, והסיפור של הקרב הסודי צף על פני השטח; ב-2017 הוא נחשף במאמר שכלל ראיון עם וויליאמס, ובפנטגון שדרגו לו את

המדליה, לעיטור צלב הצי. עם השנים נחשף גם הצד הרוסי של הסיפור: ארבעת הטייסים שהופלו בקרב נהרגו כולם, אבדו בים בקור מקפיא עצמות. בפברואר 2026 הוחלט בבית הלבן להעניק לרויס וויליאמס - שכבר היה בן מאה - את מדליית הכבוד של הקונגרס, העיטור הכי גבוה שיודעת ארה"ב לתת ללוחמיה. הצדעה מתבקשת, אות לגבורה של טייס עם לב של פנתר. טיסה נעימה!